

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Da J. van Bruggen, Assen; Prof. P. Daddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroom, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES
Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD. Hoofdart.: Het Apostolaat, 8 slot. — Uit de Schrift: Verwerven (Hand. 20:28). — Op en om 't kerkplein: Een van uw eigen poëten. — Kerk, leven: Replik van dr F. L. Bos, 2 slot; Nieuw Oosterbeeksch palliatief, 1; Lector ter verspreiding; Aan onze „garnizoenskerken“;

Theol. Hoogeschool. — Gedicht. — Opv. en Ond.: In den neergang, 2. — Pol. en Soc. leven: De crisis van het gezag in het bedrijfsleven, 9. — Boekbespreking. — Gron. Brieven. — Perschoon. — Kerknieuws.

in de Schrift, in de prediking, en deze drie zijn niet van elkaar los te maken. Wanneer het nu den Heere behaagt, wordt de Schrift voor ons het Woord van God, als God daarin tot ons komt. Het gaat daarbij niet eerst om den inhoud, die in de Schrift beschreven wordt, maar om het feit van het actuele komen en spreken Gods.

HET APOSTOLAAT (VIII, slot)

HOOFDARTIKEL

Indien, gelijk gezegd is,³⁵⁾ de beslissing over het ontwerp-kerkord zal moeten vallen op het meer algemeene principiële terrein van de apostolische visie als zoodanig, dan is dit ontwerp voor ieder, die zich buigt voor Gods Woord, onaanvaardbaar.

Deze „apostolische visie“ is on-Schriftuurlijke import.

Immers, de Barthiaansche opzet en strekking is onmiskenbaar, en zoover Karl Barth afstaat van de restloze aanvaarding der Heilige Schrift als het voor ons gezaghebbende Woord van God, zoover staat dit ontwerp af van een gereformeerde kerkenordening.

Want waar ligt nu het principiële verschil tussen dit ontwerp en het reglement, dat tot hertoe de Hervormde Kerk in den band sloeg?

In de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk?

In afwerping van het hiërarchisch juk, dat het vrije leven der kerk versmoorde?

In de proponenten-formule, zoodat men thans waarborg heeft, dat in de kerk de leer der waarheid verkondigd wordt?

In binding aan de belijdenis?

In de handhaving der kerkelijke tucht naar het Woord des Heeren?

In het eindelijk, eindelijk opzeggen van de kerkelijke gemeenschap met hen, die Gods Woord tegenstaan en weerspreken?

Niets van dit alles.

Van de zelfstandigheid der plaatselijke kerk geen schijn of schaduw; de bovenbouw van commissies, adviseurs, organen van bijstand, breede moderamina en vooral van de Raden (met permanenten zittingsduur!) belet de vrije, Schriftgehoorzame ontplooiing van het kerkelijk leven; een overspannen ambtsidee leidde tot episcopale tendensen; van de proponenten wordt gevraagd de belofte in prediking enz. „het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen en daarbij te blijven in den weg van het belijden der kerk“, (wat ook door vrijzinnigen als aanvaardbare formule werd geaccepteerd); van binding aan de drie formuleren van eenigheid geen sprake; de vrijzinnigen, eerst „geduld“, zullen, wordt dit ontwerp uiteindelijk aanvaard, met hun vrijzinnige prediking, ambtelijken arbeid etc. gesanctionneerd worden.

Dit ontwerp achten we voor de kerk funester dan het vervallen verklaarde reglement. Het reglement, met zijn ongereformeerden inhoud en dorre administratieve bepalingen, met zijn zwaar belast historisch verleden, riep altijd weer reactie op, prikkelde de waakzaamheid en hield het verlangen naar reformatie der kerk levendig. Onder het oude reglement waren er „richtingen“, die althans een onverbloemden „richtingsstrijd“ voerden. De nieuwe kerkorde toont een heel ander gelaat, geeft een heel wat sympathieker geluid, dat bij vluchtige lezing op veel plaatsen ook het gereformeerde kerklid toesprekt. We denken aan uitdrukkingen als: „de orde, van Christus wege aan de kerk gegeven“; „de Kerk, Christus' lichaam, het nieuwe volk Gods“; „de door God geboden levensorde“; „de H. Schrift als de bron der prediking en als eenige regel des geloofs“;

„het oefenen van opzicht naar den regel van het Woord Gods“; van „aanneming van lidmaten“ gelijk voorheen, is thans geen sprake meer, nu gewaagt men van „de openbare belijdenis des geloofs“; van het huwelijk wordt gezegd, dat het „als inzetting Gods in de gemeente des Heeren heilig zal worden gehouden“ — terwijl art. X van de ontworpen kerkorde het getuigenis bevat: „de kerk weert wat haar belijden weersprekt“.

Wanneer men nu oekter op verschillende punten de uitwerking van hetgeen de kerkorde voorschrijft in de „ordinantiën“ nagaat, wordt men bitter teleurgesteld. Een eindeloze reeks voorschriften voor vergaderingen, ambtsdragers, functionarissen, een onoverzienbaar quantum formeele bepalingen met nauwkeurige omschrijvingen en afbakening van taken en bevoegdheden — hier is „de Kerk aan 't werk“. Maar bij al die werkers en te-werk-stellingen en werkzaamheden, waar blijft de principiële fundeering? Waar blijkt de volgestrekte gehoorzaamheid aan het Woord? Waar de klaar uitgesproken en kloek gehandhaafde overeenstemming met de in de kerkorde genoemde belijdenissen? Een flauwe naklank, meer niet. Kon het ook anders, waar men „rechts“ en „links“ in dit ontwerp „bij elkaar wilde houden“, en men dus de bestaande tegenstellingen in het te ontwerpen schema moest inpassen?

Op deze wijze worden „richtingen“ en richtingsstrijd opgeheven. Wat blijft erover? Wat anders, naar Barthiaanschen trant, dan „het gesprek“? „Het gesprek“, dat zich beweegt van het „neen“ naar het „ja“ en van het „ja“ naar het „neen“, zonder ooit tot stilstand te kunnen komen? Immers het dialectische denken is volgens Barth een combinatie van het dogmatische en van het critische denken, waarbij het eerste te veel beschikt over het antwoord en dus praktisch een einde maakt aan de vraag, terwijl de tweede slechts let op het vragen, zonder te letten op het antwoord van den Godmens. Het eene is dus idealistisch ingesteld op het eenzijdige ja, het andere realistisch op het eenzijdige neen. Het theoretisch denken nu moet een voortdurend zwenken zijn tussen beide eenzijdigheden, een zwenken van de vraag naar het antwoord en van het antwoord weer terug naar de vraag, om zoo dan God alleen alle eer te laten, daar Hij alleen vraag en antwoord in een wonderlijke synthese kan uitspreken³⁶⁾.

Wat maakt men zich ook druk over de belijdenis? Het komt immers niet aan op den inhoud van de belijdenis, op de waarheden waarvan men belijdenis doet, maar op het belijden zelf? En als het gaat om het actuele belijden, welnu, dan kan men den strijd om den inhoud der belijdenissen staken, de degens opsteken, elkander de hand reiken en vereenigd optrekken om te arbeiden in „het Apostolaat“.

Natuurlijk is het daarbij, volgens Barthiaansche opvatting, niet de vraag of men zich strikt houdt aan het woord, aan de leer, aan de prediking der Apostelen. Er is immers een geweldig verschil tusschen Gods Woord en de Schrift? De Schrift onfeilbaar, naar haar inhoud het volstrekt gezaghebbende Woord van God? Stellig niet, zegt de Barthiaan. Het Woord Gods neemt gestalte aan, komt naar ons toe in het openbaringsfeit,

Evenzoo komt het niet aan op de leer der Apostelen. Worden als: o Timotheüs, bewaar het pand u toebetrouwd (1 Tim. 6:20; lat. vertaling: depositum; Bouma, Kommentaar Bottenburg bl. 232: de inhoud van het Evangelie) of Openb. 2:25: hetgeen gij hebt, houdt dat (Greijdanus, Kommentaar Bottenburg bl. 85: het zuivere en volle Evangelie, met zijn eischen van waarheid en heiligheid) spreken de volgelingen van Barth klaarblijkelijk niet toe. Want de kerk heeft niets, en de Schrift is niet een onveranderlijk bezit of depositum. Neen, maar wij moeten in „het apostolaat“ bewaren het profetische élan, de bewogenheid en den volhardenden ijver der Apostelen. Want „het apostolaat“ vordert dezelfde spanning van geloof, waarin de Apostelen stonden. Zich intens bezig houden met de leer der Apostelen geeft alleen maar epigonen-biblicisme; de vraag is: deelt ge in het geloofs-enthousiasme der Apostelen?

Met deze en reeds genoemde Barthiaansche theorieën doordrenkt, moest het ontwerp zich wel zoo vaag en onbeslist uitspreken over de belijdenis der kerk en haar handhaving.

Hoe ver is men met dit alles van het Paulinisch getuigenis af, dat de leer gezond is (Titus 2:1) d.i. gezondmakend; het voedsel, dat den mensch geestelijk sterkt en nieuwe krachten toevoert, zonder welk voedsel hij omkomt; het medicijn, dat de werking van de smetstof der dwaalleer opheft en te niet doet!

Overzien we 't geheel, dan kan ons oordeel niet anders zijn (hoe vurig hadden we gewild, een ander iudicium te kunnen geven) dan dat dit ontwerp gedragen wordt door een anti-gereformeerden geest, gelijk niet het minst „het apostolaat“ in strekking en in het concrete verband der kerkorde ons doet zien.

En wat zullen nu de „orthodoxen“ in de Herv. Kerk?

Zullen ze zich, na wat sterker of zwakker verweer tegen de nog steeds aan macht en invloed wassende Barthiaansche middengroep, gewonnen geven?

Uitgesloten achten we dit niet, gelet op de stemming over het ontwerp in eerste lezing. Want men moge zeggen, dat verscheiden leden toen vóórgestemd hebben, niet omdat ze het ontwerp zonder meer aanvaardbaar achtten, maar omdat ze in dat stadium meenden geen bezwaar te moeten maken om het ontwerp aan 't oordeel der kerk te onderwerpen. Want dit is in den grond der zaak toch niet anders dan afschuiving van verantwoordelijkheid. Iets dergelijks zouden straks de leden der Provinciale kerkbesturen ook kunnen zeggen, de zaak overlatende aan de Classicale vergaderingen — deze, op haar beurt evenzoo redeneerend, aan de overige „organen der kerk“, zoodat het ten slotte als laatste instantie, de „verdubbelde Synode“ zou zijn, die volkomen ernst zou maken met het vóór of tégen. En zouden de eventueel „bezwaarde“ leden van die vergadering niet over heel wat moed dienen te beschikken, om na alle eventueel voorafgaande „doorgeef-manoeuvres“ voet bij stuk te houden en tegen te stemmen?

Maar, zegt men, er kunnen toch nog heel wat amendementen worden voorgesteld en wellicht aanvaard, b.v. zou ingevoegd kunnen worden een ordinantie op 't belijden der kerk; ook zou de macht van de breede moderamina etc. misschien beknót kunnen worden.

Zou 't baten? Kunnen, als een kerkorde den Barthiaanschen koers volgt, en zij door functionarissen, in

³⁵⁾ Dr A. A. van Ruler, Het apostolaat der kerk en het Ontwerp-kerkord, bl. 85.

³⁶⁾ Ges. Vorträge I S 165 ff.